

PODAGRA: EPIDEMIOLOGIJA IR RIZIKOS VEIKSNIAI

Ugnė Juknevičiūtė

Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas

Raktažodžiai: podagra, podagros rizikos veiksniai, epidemiologija.

Santrauka

Podagra yra labiausiai paplitusi uždegiminio artrito forma pasaulyje ir atsiranda dėl hiperurikemijos, susidarius mononatrio urato kristalams ir jiems nusėdus sąnariuose ir audiniuose aplink juos. Nors tipiška pirmiausia podagra pasireiškia kaip periodiškai paūmėjanti būklė, tai yra lėtinė daugiaveiksni liga, kurią sukelia įvairių aplinkos ir genetinių veiksnių sąveika.

Tyrimo tikslas – įvertinti, susisteminti ir išanalizuoti mokslinėje literatūroje pateikiamus duomenis apie podagrą, šios ligos epidemiologiją bei rizikos veiksnius.

Įvadas

Podagra yra labiausiai paplitusi uždegiminio artrito forma pasaulyje ir viena iš nedaugelio išgydomų reumatinių ligų. Ji atsiranda, kai nuolatinis uratų koncentracijos serume padidėjimas (hiperurikemija) sukelia mononatrio urato kristalų susidarymą ir jų nusėdimą sąnariuose ir audiniuose aplink juos [1]. Nors tipiška pirmiausia podagra pasireiškia kaip periodiškai paūmėjanti būklė – itin skausmingas ūminis uždegiminis artritas pažeidžia pirmąjį metatarsofalanginį sąnarį, tačiau tai yra lėtinė liga, o ilgalaikė nuolatinė hiperurikemija gali sukelti struktūrinius sąnarių pažeidimus, poodinių tofusų susidarymą bei lėtinį skausmą [1-4]. Ši liga siejama su daugeliu būklių, turinčių įtakos sergančiųjų ilgaamžiškumui ir gyvenimo kokybei – metaboliniu sindromu, inkstų ligomis bei širdies ir kraujagyslių ligomis, kurių nepriklausomu rizikos veiksniu pripažįstama vis dažniau [4].

Tyrimo tikslas – atrinkti, išanalizuoti bei aptarti įrodymais pagrįstoje mokslinėje literatūroje esančią informaciją apie podagrą, šios ligos epidemiologiją bei rizikos veiksnius.

Tyrimo medžiaga ir metodai

Mokslinės literatūros atranka atlikta naudojantis PubMed, Google Scholar ir ScienceDirect mokslinėmis duomenų bazėmis, pasirenkant publikacijų laikotarpį nuo 2014 iki 2021 metų anglų kalba. Viso teksto straipsniai atrinkti, jei

jų pavadinimas, santrauka ar reikšminiai žodžiai nurodė, kad publikacija yra tinkama šiai apžvalgai. Naudoti raktažodžiai: gout, epidemiology, risk factors.

Tyrimo rezultatai

Epidemiologija. Daugelis šalių nėra pateikusios duomenų apie podagros paplitimą, jis labai skiriasi tarp įvairių etninių grupių, rasių ir geografinių regionų, be to, tokie duomenys surinkti naudojant skirtingus ligos apibrėžimus, todėl pasaulinį podagros paplitimą tiksliai įvertinti sunku [1]. Liga labiau paplitusi išsivysčiusiose šalyse ir Okeanijoje [4]. Azijos, Europos ir Šiaurės Amerikos populiacijų tyrimais nustatyta, kad podagros dažnis svyruoja nuo 0,6 iki 2,9 atvejų 1000 gyventojų per metus, o paplitimas suaugusiems svyruoja nuo 0,68 iki 3,90 procento. Šia liga dažniau serga vyrai nei moterys, o Europos ir Šiaurės Amerikos populiacijų studijomis nustatyta, kad vyrų ir moterų lyčių santykis varijuoja nuo 2:1 iki 4:1, Azijoje šis santykis yra daug didesnis (8:1) [3]. Podagros dažnis ir paplitimas didėja su amžiumi, vyrams senstant šie skaičiai didėja nuolat, o moterų smarkiai išauga po menopauzės; tai siejama su urikozuriniu estrogeno poveikiu [1]. Prie pastaraisiais dešimtmečiais didėjančio podagros paplitimo prisideda visame pasaulyje stebimos ilgėjančios gyvenimo trukmės tendencijos [1,4].

Rizikos veiksniai. Podagra yra daugiaveiksni liga, kuria susergama dėl aplinkos ir genetinių veiksnių sąveikos įvairių patofiziologinių ligos stadijų metu [5]. Neseniai atliktoje studijoje atrasti 28 lokusai, siejami su uratais, kuriuose dominuoja genai, koduojantys už jų pernešimą atsakingus baltymus inkstuose ir virškinamajame trakte [2,6]. Hiperurikemija yra pagrindinis podagros išsivystymo rizikos veiksnys, o dauguma nustatytų podagros rizikos veiksnių yra ir padidėjusios uratų koncentracijos rizikos veiksniai [5]. Be anksčiau paminėtų didėjančio amžiaus ir vyriškos lyties veiksnių, esama įrodymų, siejančių podagrą su metaboliniu sindromu, širdies ir kraujagyslių bei inkstų ligomis. Žinoma ir medikamentų, kurių vartojimas didina šios ligos riziką – tai diuretikai, imunosupresantai, tam tikros antihipertenzinių vaistų grupės [1,4,5]. Dėl antioksidacinio uratų poveikio aktyviai tiriama ir podagros apsauginis poveikis nuo tokių

neurodegeneracinių sutrikimų kaip Parkinsono, Alzheimerio ligos, kraujagyslinės ir nekraujagyslinės demencijos [5,6]. Aplinkos veiksniai – maistas, kuriame gausu purinų (raudona mėsa, jūros gėrybės), alkoholis (ypač alus) ir daug fruktozės turintys gėrimai didina uratų koncentraciją serume ir podagros riziką [3,7]. Pieno produktai, kava, vitaminas C ir vyšnios apsaugo nuo šios ligos išsivystymo [1,4,7].

Išvados

1. Podagra yra labiausiai paplitusi uždegiminio artrito forma pasaulyje, dažniau pasireiškianti vyresniojo amžiaus vyrams.

2. Hiperurikemija yra pagrindinis podagros išsivystymo rizikos veiksnys.

3. Podagra siejama su sumažėjusia Parkinsono, Alzheimerio ligos, kraujagyslinės ir nekraujagyslinės demencijos rizika.

Literatūra

- Dehlin M, Jacobsson L, Roddy E. Global epidemiology of gout: prevalence, incidence, treatment patterns and risk factors. *Nat Rev Rheumatol* 2020;16(7):380-390.
<https://doi.org/10.1038/s41584-020-0441-1>
- Robinson PC, Horsburgh S. Gout: joints and beyond, epidemiology, clinical features, treatment and co-morbidities. *Maturitas* 2014;78(4):245-51.
<https://doi.org/10.1016/j.maturitas.2014.05.001>
- Dalbeth N, Gosling AL, Gaffo A, Abhishek A. Gout. *Lancet* 2021;397(10287):1843-1855.
[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)00569-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)00569-9)
- Kuo CF, Grainge MJ, Zhang W, Doherty M. Global epidemiology of gout: prevalence, incidence and risk factors. *Nat Rev Rheumatol* 2015;11(11):649-62.
<https://doi.org/10.1038/nrrheum.2015.91>
- Dalbeth N, Merriman TR, Stamp LK. Gout. *Lancet* 2016;388(10055):2039-2052.
[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(16\)00346-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(16)00346-9)
- Singh JA, Gaffo A. Gout epidemiology and comorbidities. *Semin Arthritis Rheum* 2020;50(3S):S11-S16.
<https://doi.org/10.1016/j.semarthrit.2020.04.008>
- MacFarlane LA, Kim SC. Gout: a review of nonmodifiable and modifiable risk factors. *Rheum Dis Clin North Am* 2014;40(4):581-604.
<https://doi.org/10.1016/j.rdc.2014.07.002>

GOUT: EPIDEMIOLOGY AND RISK FACTORS

U. Juknevičiūtė

Keywords: gout, epidemiology, risk factors.

Summary

Gout is the most common form of inflammatory arthritis in the world, and is caused by hyperuricaemia due to the formation and deposition of monosodium urate crystals in the joints and the surrounding tissues. Although typically first manifested as recurrent episodes of acute inflammation, gout is a chronic, multifactorial disease that results from the interaction of various environmental and genetic factors.

The aim of the study was to evaluate, systematize and analyse the data on gout, its epidemiology and risk factors presented in the scientific literature.

Conclusions. 1. Gout is the most common form of inflammatory arthritis in the world, and is more common in older men. 2. Hyperuricaemia is a major risk factor for the development of gout. 3. Gout is associated with a reduced risk of Parkinson's disease, Alzheimer's disease, vascular and non-vascular dementia.

Correspondence to: jukneviute.ugne@gmail.com

Gauta 2022-01-04